

۱۰۴. شیردهی با شیر تولید شده از غیر متعارف

چهارشنبه، ۱۱ آبان ۱۴۰۱

بحث در بررسی شروط معتبر در نشر حرمت با شیردهی بود. به نظر ما شروط معتبر در شیردهی عبارتند از:

اول: شیر ناشی از بارداری باشد.

پس مواردی که شیر به علت دیگری غیر از بارداری ایجاد شده باشد مثلاً با آمپول‌های هرمونی و ... تولید شده باشد نشر حرمت نمی‌کند.

این شرط مورد وفاق همه علماء است.

دوم: شیر ناشی از ولادت باشد.

بنابراین شیری که ناشی از بارداری باشد اما قبل از وضع حمل تولید شده باشد برای نشر حرمت کافی نیست.

این شرط اگر چه مشهور است اما در آن اختلاف وجود دارد.

باید توجه کرد که مقتضای اصل اشتراط است چون نشر حرمت خلاف اصل است و لذا هر شرطی که مشکوک هم باشد مقتضای اصل اعتبار آن در نشر حرمت است. با این حال برای این دو شرط می‌توان به برخی روایات استدلال کرد:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ بَرِيدٍ الْعَجَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع ... قَالَ فَقُلْتُ لَهُ أَرَأَيْتَ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ص يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ **فَسَرُّ لِي ذَلِكَ** فَقَالَ كُلُّ امْرَأَةٍ أَرْضَعَتْ مِنْ لَبَنٍ فَحَلَّهَا وَلَدَ امْرَأَةٍ أُخْرَى مِنْ جَارِيَةٍ أَوْ غُلَامٍ فَذَلِكَ الرَّضَاعُ الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ كُلُّ امْرَأَةٍ أَرْضَعَتْ مِنْ لَبَنٍ فَحَلَّيْنِ كَانَا لَهَا وَاحِداً بَعْدَ وَاحِدٍ مِنْ جَارِيَةٍ أَوْ غُلَامٍ فَإِنَّ ذَلِكَ رَضَاعٌ لَيْسَ بِالرَّضَاعِ الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ وَ إِنَّمَا هُوَ مِنْ نَسَبِ نَاحِيَةِ الصَّهْرِ رَضَاعٌ وَ لَا يُحَرِّمُ شَيْئاً وَ لَيْسَ هُوَ سَبَبَ رَضَاعٍ مِنْ نَاحِيَةِ لَبَنِ الْفُحُولَةِ فَيُحَرِّمُ. (الكافي، جلد ۵، صفحه ۴۴۲)

سند روایت معتبر است و امام علیه السلام در این روایت می‌فرمایند هر زنی از شیر شوهرش بچه‌ای را شیر بدهد حرمت ایجاد می‌شود. اضافه لبن به شوهر به این اعتبار است که شیر از شوهر نشأت گرفته است و روشن است شیر در صورتی از شوهر ناشی است که شوهر آن زن را باردار کرده باشد پس شیر در صورتی شیر شوهر است که از بارداری نشأت گرفته از شوهرش باشد و بعداً خواهیم گفت همین روایت دلیل بر نشر حرمت با شیری است که از بارداری از نطفه شوهر با تلقیح مصنوعی تولید شده باشد چون در آن جا هم صدق می‌کند که «أَرْضَعَتْ مِنْ لَبَنٍ فَحَلَّهَا». اما مواردی که شیر از بارداری ناشی نشده است بلکه مثلاً در اثر داروهای هرمونی تولید شده باشد این تعبیر صادق نیست و لذا نشر حرمت نمی‌کند.

در ادامه امام تذکر داده است که اتحاد فحل شرط است پس اگر زن از شیر دو شوهر بچه‌هایی را شیر بدهد بچه‌هایی که از شیر شوهر دوم خورده‌اند به شوهر اول محرم نیستند و بچه‌های شوهر دوم به بچه‌هایی که از شوهر اول شیر خورده‌اند محرم نمی‌شوند و بالعکس.

بنابراین از این روایت اشتراط ناشی شدن شیر از بارداری استفاده می‌شود و البته شروط دیگری هم از آن قابل استفاده است مثل اینکه شیرده زن باشد، ناشی از شوهر باشد و ... که توضیح آنها خواهد آمد.

روایت دیگر:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ لَبَنِ الْفَحْلِ قَالَ هُوَ مَا أَرْضَعَتْ أُمُّكَ مِنْ لَبَنِكَ وَ لَبَنِ وَلَدِكَ وَلَدَ امْرَأَةٍ أُخْرَى فَهُوَ حَرَامٌ. (الكافی، جلد ۵، صفحه ۴۴۰)

همین روایت را به سند دیگری هم نقل کرده است:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ لَبَنِ الْفَحْلِ قَالَ مَا أَرْضَعَتْ أُمُّكَ مِنْ لَبَنٍ وَلَدِكَ وَلَدَ امْرَأَةٍ أُخْرَى فَهُوَ حَرَامٌ. (الكافی، جلد ۵، صفحه ۴۴۰)

سند روایت صحیح است و از این روایت هم اتحاد فحل قابل استفاده است. مفاد روایت این است که شیر باید شیر مرد و شیر بچه مرد باشد و روشن است که جایی که شیر ناشی از بارداری نباشد شیر مرد و شیر ولد بر آن صدق نمی‌کند. هم چنین ولد بعد از ولادت است و قبل از ولادت ممکن است پسر و دختر صدق کند اما ولد صدق نمی‌کند و در روایت گفته شده است باید «و لَبَنِ وَلَدِكَ» باشد که قبل از تولد صدق نمی‌کند.

روایت دیگر:

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ يُوسُفَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ امْرَأَةٍ دَرَّ لَبْنُهَا مِنْ غَيْرِ وَلَادَةٍ فَأَرْضَعَتْ جَارِيَةً وَ غُلَامًا بِذَلِكَ اللَّبَنِ هَلْ يَحْرُمُ بِذَلِكَ اللَّبَنِ مَا يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ قَالَ لَا. (جلد ۵، صفحه ۴۴۶)

سند روایت موثق است و مفاد آن این است که زن اگر بدون ولادت شیر دار بشود و شیر بدهد نشر حرمت نمی‌کند.

مرحوم صدوق هم همین روایت را به سند دیگری نقل کرده است:

رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ (من لايحضره الفقيه، جلد ۳، صفحه ۴۷۹)

مرحوم شیخ هم روایت دیگری نقل کرده است که مفاد آن همین است:

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ الْبَصْرِيِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع امْرَأَةٌ دَرَّ لَبْنُهَا مِنْ غَيْرِ وَلَادَةٍ فَأَرْضَعَتْ ذُكْرَانًا وَ إِنَاثًا أَيْحَرُمُ مِنْ ذَلِكَ مَا يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ فَقَالَ لِي لَا. (تهذيب الاحكام، جلد ۷، صفحه ۳۲۵)

این دو روایت هم اثبات می‌کنند شیر باید ناشی از بارداری باشد و هم ناشی از ولادت باشد هر چند لزوم فحل را اثبات نمی‌کند.